

การขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี
โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง¹

**Cabinet Resolution on driving political participation mission
by the Political participation cluster, Office of the Election Commission of Thailand**

พงศ์ภัทร์ จ้อยสองศรี²

Phongphat Choisongsri

6614830024@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎี ศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค และศึกษาข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีโดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ของสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง ประกอบกับการวิจัยเอกสาร

ผลการศึกษาพบว่า 1) การขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ วัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรม มีความชัดเจน โครงสร้างของกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วมเป็นกลไกขับเคลื่อนและกลไกความร่วมมือ ทรัพยากรมนุษย์สำคัญมากที่สุดในการขับเคลื่อนภารกิจ และภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายประชาธิปไตยมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน 2) ปัญหาหรืออุปสรรคในการขับเคลื่อนภารกิจ ได้แก่ ปัญหาระดับกลยุทธ์ คือ แนวทางหรือทิศทางสั่งการ ปัญหาการสื่อสารระหว่างสำนักงานส่วนกลางกับสำนักงานระดับจังหวัด และ ปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติในระดับพื้นที่ไม่เพียงพอและไม่มีความเข้าใจมากพอ 3) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรมีแผนร่วมมือกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ต้องปรับโครงสร้างและอัตรากำลังให้รองรับกับการกิจวาระแห่งชาติ เปลี่ยนวิธีดำเนินการแบบ Top – down จากระดับนโยบาย มาเป็น empower แก่ประชาชนหรือภาคีเครือข่าย และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องบูรณาการการทำงานทุกสำนักที่เกี่ยวข้อง แนวทางการทำงานจึงมีความชัดเจน

คำสำคัญ:มติคณะรัฐมนตรี; การมีส่วนร่วมทางการเมือง; การเลือกตั้ง

Keywords: Cabinet Resolution; Political Participation; Election

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

² นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

1. บทนำ

มติคณะรัฐมนตรีเป็นหนึ่งในรูปแบบนโยบายสาธารณะซึ่ง วรรณภา ตีระสังขะ (2558, หน้า 306 - 307) ได้อธิบายถึง “มติคณะรัฐมนตรี” ในฐานะเครื่องมือในการกำหนดนโยบายสาธารณะว่า เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมของรัฐสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่ตั้งไว้ จึงกำหนดนโยบายสาธารณะผ่านการออก “มติคณะรัฐมนตรี” โดยจำแนกประเภทมติคณะรัฐมนตรีได้ 2 ประเภท (1) มติคณะรัฐมนตรี (ครม.) ที่ใช้เฉพาะหน่วยงานเจ้าของเรื่องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็นหนังสือภายนอกของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และ (2) มติคณะรัฐมนตรี (ครม.) ที่เกี่ยวข้องกับทุกกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งจัดทำเป็น “หนังสือเวียน” ยืนยันมติคณะรัฐมนตรี สำนักคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะหน่วยงานรัฐที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ (องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ) จึงต้องดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี โดยมีสาระสำคัญดังนี้

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 ที่เห็นชอบในหลักการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอ และให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน โดยมีการขับเคลื่อนการสร้างพลเมืองคุณภาพตั้งแต่ปี 2557 ซึ่งสาระสำคัญของหลักการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการดำเนินการได้โดยสรุป ดังนี้ 1. จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตย (ศส.ปชต.) ระดับตำบล 2. จัดทำหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย 3. จัดตั้งหน่วยลูกเสืออาสา กกต. 4. ขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสร้างหลักสูตรพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย ร่วมกับหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน 5. สนับสนุนให้มีดีเจประชาธิปไตย และ 6. การรณรงค์หมู่บ้านไม่ขายเสียง

คณะรัฐมนตรี (2556) เห็นชอบในหลักการตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (กกต.) 0018/18646 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2565 เนื้อหาตอนหนึ่งในหนังสือระบุว่า การขับเคลื่อนดังกล่าวเป็นการขับเคลื่อนด้วยการสร้างพลเมืองคุณภาพที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งไม่เพียงแต่ดำเนินการช่วงเลือกตั้ง แต่เป็นการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มาตั้งแต่ปี 2561 ดังนี้ 1. กำหนดกรอบในการสร้างเนื้อหาหลักในการให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพ ร่วมกับหน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (ในปี 2567 ได้มีการเปลี่ยนชื่อหลักสูตร จากเดิม หลักสูตรพลเมืองคุณภาพ เปลี่ยนเป็น หลักสูตรพลเมือง) 2. ปลุกฝังและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแก่เด็ก นักเรียน นิสิต-นักศึกษา รวมถึงประชาชนทั่วไป 3. บูรณาการความร่วมมือในรูปแบบลงนามบันทึกข้อตกลงกับกระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น 5 กระทรวง คือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 4. ประสานความร่วมมือกับสถาบันพระปกเกล้า เพื่อร่วมสนับสนุนในด้านองค์ความรู้ สื่อ และระบบการสื่อสารอื่น ๆ 5. การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของ ศส.ปชต. โดยเห็นได้จากงานวิจัยของจิตราภรณ์ ศรีลาฤทธิ์ (2562) ได้มีข้อเสนอแนะต่อวิจัยเรื่อง การนำนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงมหาดไทยไปปฏิบัติ: การแก้ไขปัญหายาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปปฏิบัติ ว่าการสร้างความร่วมมือโดยการบันทึกความเข้าใจ (MOU) เป็นข้อตกลงความร่วมมือเชื่อมโยงประสานกันด้วยภาคีเครือข่าย

จากการขับเคลื่อนดังกล่าวข้างต้นคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบใน 3 หลักการ 1. ให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่กลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นเด็ก / เยาวชน / นักเรียน / นิสิต - นักศึกษา ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ด้วยกระบวนการปลูกฝังตามหลักสูตรที่กำหนดร่วมกันและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนอย่างเป็นระบบในกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงชั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป ใช้การรณรงค์ ชี้แจง ทำความเข้าใจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน /

ชุมชน ผ่านองค์กรและเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับต่าง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้นโดยบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กร / เครือข่ายของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในพื้นที่ 2. กำหนดให้เรื่องดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นวาระสำคัญในแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และให้สำนักงานประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณตามแผนงาน / โครงการตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และ 3. ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นหน่วยงานบูรณาการและประสานการดำเนินงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่และอำนาจในการส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนเกี่ยวกับการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากการขับเคลื่อนทั้ง 3 หลักการที่ ครม. มีมติ สอดคล้อง กับกับสรุปผลการศึกษาของพีระศักดิ์ ชินชัยพงษ์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพของนายอำเภอในการ ขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐ ว่าในการขับเคลื่อนนโยบายที่มีลักษณะของ การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (collaborative governance) และต้องนำหลักการของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative democracy) มา ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ

นอกเหนือจากหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดการเลือกตั้งและงานด้านพรรคการเมือง ยังมี หน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2560) มาตรา 22 (5) ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และ องค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ เลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด” ทั้งนี้ มีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานทางธุรการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีเลขาธิการคณะกรรมการ การเลือกตั้ง และมีรองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับมอบหมายกำกับดูแลแต่ละส่วนงาน จึงเห็นได้ว่าการส่งเสริม การมีส่วนร่วมแก่ภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายประชาธิปไตยเป็นหน้าที่ของ กกต. และ สำนักงาน กกต.

เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาทางการเมืองโดยเฉพาะปัญหาการเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพโดยพลเมือง ตามวิถีทางของระบอบประชาธิปไตย ประกอบกับภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการ เลือกตั้งที่ไม่ได้จำกัดเพียงแค่ภารกิจด้านการจัดการเลือกตั้งและภารกิจงานพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ยังต้องดำเนินการกิจด้าน การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้งเพื่อเท่าทันต่อกระแสประชาธิปไตยที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงาน การเลือกตั้งและปฏิบัติหน้าที่อยู่ในกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย สำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีความสนใจศึกษา เรื่อง การขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติ คณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ คณะรัฐมนตรีของกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของกลุ่มภารกิจ ด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนนำผลการศึกษาดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

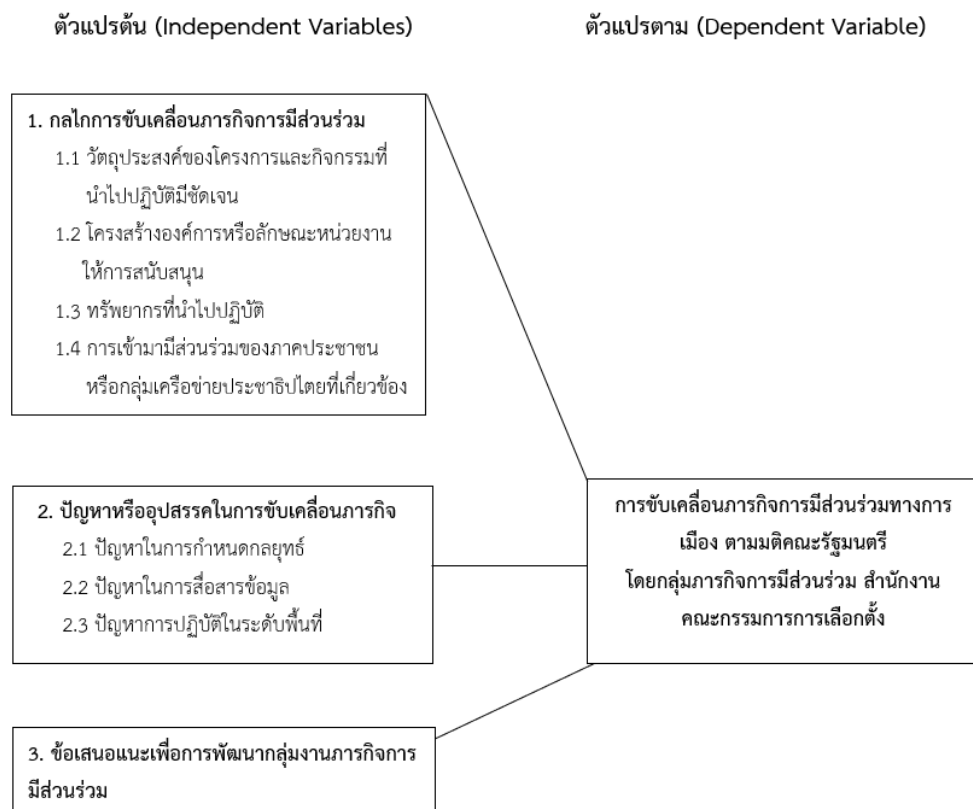
2.1 เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนการกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีโดยกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนการกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนากลุ่มงานการกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนการกิจการมีส่วนร่วม

3. กรอบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง การขับเคลื่อนการกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สรุปแนวคิดและทฤษฎี จากนั้นทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูลทั้งจากการสัมภาษณ์และจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ หาข้อสรุปให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถนำเสนอผ่านกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยวิธีการวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 และเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาอ้างอิงประกอบการวิจัย และการวิจัยสนทนากลุ่มแบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal) ลักษณะของการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ได้ที่ใช้คำถามเดียวกัน โดยกำหนดประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญไว้ ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นผู้บริหารและพนักงานในกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วมสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เท่านั้น

2. เป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2567, หน้า 61) จึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) จำนวน 10 คน จากสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง แบ่งเป็น ผู้บริหารที่สังกัดและมีหน้าที่ควบคุมดูแลส่วนงานระดับฝ่าย จำนวน 2 คน เป็นหัวหน้ากลุ่มงานอำนวยการ (ระดับชำนาญการพิเศษ) หรือเจ้าหน้าที่กลุ่มงาน จำนวน 1 คน เป็นพนักงานการเลือกตั้ง ระดับชำนาญการ ที่สังกัดและปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย จำนวน 1 คน เป็นพนักงานการเลือกตั้ง ระดับปฏิบัติการ ที่สังกัดและปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายพัฒนาเครือข่าย จำนวน 3 คน และเป็นพนักงานการเลือกตั้ง ระดับปฏิบัติการ ที่สังกัดและปฏิบัติหน้าที่ศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมือง จำนวน 3 คน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปโดยการรวบรวมเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตำรา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์

1.2 หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น

1.3 งานวิจัย วิทยานิพนธ์

1.3 เอกสาร และข้อมูลทางราชการ

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ในโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ติดต่อผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอนัดหมายขอเข้าสัมภาษณ์ล่วงหน้า โดยได้แจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้า ในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนการสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกการสนทนาก่อนทุกครั้ง ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น

2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบความเหมือน หรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

3. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นคำถาม แล้วนำมาเปรียบเทียบข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความ คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

4. นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัยการขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยใช้นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง การขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อศึกษากลไกในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีโดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วมสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนให้ได้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากลุ่มงานภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีไปปฏิบัติ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานจริง จำนวน 10 คน ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 1 – คนที่ 3 พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 4 พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 1) ระดับปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 5 พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 3) ระดับปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 6 พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 5) ระดับปฏิบัติการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 7 พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับชำนาญการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คนที่ 7 พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับชำนาญการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8 ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไป ระดับชำนาญการพิเศษ (หน.กอก.) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาเครือข่าย (อ. 1) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 10 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง (อ. 2) โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ดังนี้

การขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีโดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1. วัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรมที่นำไปปฏิบัติ ผู้วิจัยใช้แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary research) เห็นได้ว่าประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างความแข็งแกร่งของเครือข่ายประชาธิปไตย และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างความตระหนักและจิตสำนึกความเป็นพลเมืองคุณภาพ ได้กำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายเพื่อให้การดำเนินโครงการ/กิจกรรม บรรลุเป้าหมาย (ภายในปี 2580) จึงเห็นได้ว่าเป็นการขับเคลื่อนภารกิจอย่างต่อเนื่องและระยะยาว ซึ่งสามารถบรรลุผลตามมติคณะรัฐมนตรี โดยสอดคล้องกับความเห็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับชำนาญการ คนที่ 1 กล่าวว่า มีส่วนในการบรรลุเป้าหมายตามมติ ครม. อย่างมาก เพราะทำให้มีแผนรองรับและมีแนวทางในการดำเนินการที่ถูกต้อง เห็นถึงผลลัพธ์และตัวชี้วัดที่ต้องดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐ สถาบันการศึกษา หรือเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการได้อย่างมีศักยภาพ จะทำให้เห็นความเป็นไปได้ในการดำเนินการกับกลุ่มเป้าหมาย ที่มองว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ในโครงการหรือกิจกรรมช่วยให้บรรลุเป้าหมายตามมติ ครม. ได้ โดยสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้กำหนดให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานรัฐต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติราชการและมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการ เป็นต้น ในขณะที่ความเห็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนน้อยกลุ่มงานอำนวยการ (กอก.) 1 ท่านกล่าวว่า ไม่น่าบรรลุเป้าหมายได้ เนื่องจากภายใน สนง.กกต. (ส่วนกลาง) ต่างคนต่างทำภารกิจ เช่น แผน จ.3 แม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง) ที่ระบุการดำเนินการตามมติ ครม. ควรเป็นภารกิจร่วมกันของ สนง.กกต. หรือ เฉพาะ สพค. โดยเฉพาะโครงการ/กิจกรรมที่กำหนดตัวชี้วัดเป็นจำนวนหรือร้อยละ แต่ไม่กำหนดเป้าหมายที่เป็นรูปธรรม รวมถึงการมุ่งเน้นมากในงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง และให้น้ำหนักงานส่วนร่วมน้อยไป

2. โครงสร้างของกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) ส่วนใหญ่มองว่าโครงสร้างเป็นกลไกขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายในการเป็นวาระแห่งชาติโดยตัวอย่างการสัมภาษณ์ อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ฝผค.) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 3 มีการปรับเปลี่ยนการดำเนินการโดยทดลองในปีงบประมาณ 2568 โดยให้ ฝผค. คิดแผนและดำเนินการด้านนโยบาย และให้ ศสร. ดำเนินการจัดโครงการ/เขียนโครงการทั้งกระบวนการ เช่น ทดลองให้ ศสร. ดำเนินการกิจกรรมสภาเด็กทั้งกระบวนการ (เป็นลักษณะทำงานแบบกระจายอำนาจ) เช่นเดียวกับพนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 1) การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติตามมติ ครม. มี ฝผค. เป็นหน่วยหลักในการขับเคลื่อนระดับนโยบายและแผนในการดำเนินโครงการและกิจกรรม และมี ศสร. ที่ 1-5 เป็นกลไกสนับสนุนในระดับพื้นที่ รวมทั้งปฏิบัติงานร่วมกับ สنج. กกต.จว. และ กทม. โดยสามารถปรับเปลี่ยนบทบาทให้ ศสร. เป็นหน่วยที่ดำเนินการจัดโครงการเพื่อลดภาระ ฝผค. และส่งเสริมให้มีบทบาทในฐานะที่ใกล้ชิดกับพื้นที่ระดับจังหวัด และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) ส่วนใหญ่เดียวกันนี้ มองว่า เป็นกลไกร่วมมือกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ (เช่น หน่วยงาน 5 กระทรวง เป็นต้น) เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเป็นวาระแห่งชาติ โดยตัวอย่างการสัมภาษณ์ อาทิ รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง (อำนวยการต้น คนที่ 2) กล่าวว่า ความร่วมมือกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือทาง สنج.กกต. ดำเนินการผ่านบันทึกความร่วมมือตามเป้าหมายวาระแห่งชาติภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มีหลักเกณฑ์ในการให้เงินอุดหนุนแก่ ศส.ปชต. เพื่อดำเนินกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความเห็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนน้อย มองว่า ไม่สามารถเป็นกลไกขับเคลื่อนและไม่สามารถเป็นกลไกร่วมมือกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการเป็นวาระแห่งชาติได้ อาทิ ผู้ปฏิบัติในส่วนงาน กลุ่มงานอำนวยการ (กอก.) มองว่า โครงสร้าง ฝผค. และ ศสร. มีภารกิจจำนวนมาก มีคนไม่เพียงพอทำให้ไม่มีไอเดียใหม่ ๆ มาพัฒนางาน การของบประมาณก็ไม่มีหลักการเชิงประจักษ์ กลายเป็นการทำงานไม่สร้างแรงจูงใจต่อผู้ปฏิบัติงานเท่าที่ควร การขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือจึงไม่เห็นผลตาม

3. ททรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดในขับเคลื่อนภารกิจและเป็นวาระแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) ทุกคน มองว่าคือทรัพยากรมนุษย์ ในการขับเคลื่อนภารกิจและเป็นวาระแห่งชาติ เพราะผู้ปฏิบัติงานต้องเข้าใจในงานที่ปฏิบัติรวมถึงเข้าใจกลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการ รู้จักใช้เทคโนโลยี พร้อมเรียนรู้และพัฒนา

4. ภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายประชาธิปไตยสนับสนุนการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้วิจัยใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยมาตรา 22 (5) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในฐานะระดับนโยบายซึ่งสามารถออกระเบียบหรือประกาศรองรับการขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วม ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมถึงการขับเคลื่อนมติคณะรัฐมนตรีในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ร่วมกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ สอดคล้องกับความเห็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) ส่วนใหญ่มองว่าภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายดังกล่าวมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งบรรลุเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 3) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 5 มองว่า สำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนให้ สنج.กกต. บรรลุเป้าหมาย เนื่องจากภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายสามารถช่วยกระจายความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้งให้กับประชาชนในวงกว้าง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งลูกเสืออาสา กกต. รด. นักเรียน-นักศึกษา รวมถึงกลุ่มเยาวชนอื่น ๆ มักเป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย นอกจากนี้แล้วกลุ่มภาคประชาชนและภาคีเครือข่ายสามารถมีบทบาทในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนน้อย มองว่า ไม่มีส่วนสำคัญหรือมีส่วนสำคัญน้อยมากในการสนับสนุน อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ฝผค.) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 2 กล่าวว่า ไม่มีส่วนสนับสนุน เนื่องจาก สنج.กกต.

ดำเนินโครงการ/กิจกรรมประจำปี ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายหรือเครือข่ายก่อนมีมติ ครม. อยู่แล้ว โดย สนง.กกต. ได้จัดทำหลักสูตรพลเมืองอบรม ไปขยายผลกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง อาทิ ให้กรรมการ ศส.ปชต. ที่ผ่านหลักสูตรอบรมของสำนักงาน กกต. เข้ามาเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง (กปน.) ซึ่งเห็นผลชัดเจนในการเลือกตั้ง ส.ส. แต่การเลือกตั้งอื่น ๆ ยังมีข้อจำกัดทางกฎหมายบางประการที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนั้น ๆ

ประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วมสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

5. ปัญหาระดับกลยุทธ์ (ระดับผู้กำหนดนโยบาย) ที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า (1) ปัญหาแนวทางหรือทิศทางในการขับเคลื่อน เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 5) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 6 กล่าวว่า ผู้บริหารไม่สามารถเข้าใจปัญหาในระดับพื้นที่ได้ทั้ง 77 จังหวัด จึงกำหนดแนวทางดำเนินกิจกรรมที่เข้มงวดเกินไป ทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานยาก รวมถึงไม่ได้ขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น หลังจากลงนามบันทึกความร่วมมือ ไม่ได้เตรียมการว่าขั้นตอนต่อไปจะดำเนินการอย่างไร ปัญหาลำดับต่อมาคือ (2) ปัญหาความซ้ำซ้อนของภารกิจที่ขับเคลื่อน อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 1) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 4 ภารกิจส่วนร่วมที่มีลักษณะเดียวกันซ้ำซ้อน กลุ่มเป้าหมายเดิมเข้าร่วม ไม่มีกลุ่มเป้าหมายใหม่ ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณและเครือข่ายเดิมดำเนินกิจกรรม และปัญหาสุดท้ายคือ (3) ปัญหาระดับนโยบายในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อจำกัดด้านระเบียบ ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ความล่าช้าจากการประชุมผ่านคณะกรรมการ และสถานะของกลุ่มเป้าหมายที่ไม่แน่ชัด รวมถึงที่มา กกต. ทำให้มองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมเท่าที่ควร โดยตัวอย่างความเห็น อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 1 มองว่า เป็นเรื่องข้อจำกัดระเบียบในการใช้จ่าย เช่น ค่าใช้จ่ายการเดินทาง ทำให้กลุ่มเป้าหมายหรือเครือข่ายไม่อยากเข้าร่วม

6. ปัญหาการสื่อสารระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) ทุกคนเห็นว่า คือ แนวทางหรือการสั่งการที่ไม่แน่ชัดเป็นปัญหาการสื่อสาร ในบางกรณีพอกำหนดแนวทางสั่งการมีการเปิดกว้างเพื่อยืดหยุ่นให้ สนง.กกต.จว. และ กทม. ดำเนินการ แต่พอเปิดกว้างเกินไปทำให้ สนง.กกต.จว. และ กทม. คิดนอกกรอบการดำเนินการไม่ได้ รวมถึงการสื่อสารผ่าน Line ทำให้จัดการกับข้อมูลได้ลำบากเกิดการตกหล่นของข้อมูล

7. ปัญหาที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า (1) เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณภารกิจและไม่มีความรู้ในการปฏิบัติที่เพียงพอเป็นปัญหาสำคัญที่สุด อาทิ ผู้ปฏิบัติงานกลุ่มงานอำนวยความสะดวก (กอก.) กล่าวถึงตัวอย่างการสั่งการว่า การสั่งการลงจังหวัดช่วงเลือกตั้ง แต่ละสำนักต่างคนต่างสั่ง ภารกิจจึงเยอะมากและถูกกำหนดด้วยกรอบระยะเวลา เช่น กฎหมายระบุ "...ภายใน 60 วัน" ในการปฏิบัติระดับพื้นที่จึงยาก ปัญหาระดับต่อมาคือ (2) ความไม่สอดคล้องระหว่างภารกิจกับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ อาทิ อำนาจการดัน คนที่ 2 มองว่า จังหวัดขนาดใหญ่มีพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมจำนวนมาก โดยพื้นที่ห่างไกลกัน การเดินทางมาร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายจึงค่อนข้างลำบาก และ (3) ปัญหาความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายและปัญหาความร่วมมือของหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ อาทิ ระดับปฏิบัติการ คนที่ 4 ในบางจังหวัด ประชาชนหรือเครือข่ายไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้อย่างเต็มที่ตามบริบทของจังหวัด เช่น ในพื้นที่ กทม. หรือปริมณฑล เป็นสังคมเมือง ประชาชนไม่สะดวกเข้าร่วมกิจกรรม และปัญหาสุดท้าย (4) ปัญหาด้านงบประมาณที่ดำเนินการ อาทิ พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับชำนาญการ คนที่ 1 กล่าวว่า การจัดกิจกรรมช่วงเดียวกับการจัดเลือกตั้งมีความกระชั้นชิดมีความเร่งรัดต่อการใช้จ่ายงบประมาณ ทำให้การวางแผนเรื่องระยะเวลาดำเนินการเกิดความลำบาก และบางพื้นที่มีปัญหาในการเดินทางหรือปัญหาค่าครองชีพ ซึ่งมีการเรียกร้องใช้กำหนดพื้นที่เหล่านี้ได้รับกรอบค่าใช้จ่ายกรณีพิเศษ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนากลุ่มงานภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองมติดະรัฐมนตรีไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant person) โดยได้แยกตัวอย่างข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อวัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรมที่นำไปปฏิบัติ ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาเครือข่าย (อำนวยการต้น คนที่ 1) กล่าวว่า ควรมีแผนประจำปีร่วมมือระหว่าง สนง.กกต. กับหน่วยงาน MOU
2. ข้อเสนอแนะโครงสร้างของกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 1 กล่าวว่า ควรมีการปรับโครงสร้างกลุ่มภารกิจโดยเพิ่มฝ่ายให้มากกว่า 1 ฝ่ายเพื่อครอบคลุมการทำงานที่มีหลายภารกิจ
3. ข้อเสนอแนะต่อทรัพยากรที่ในการขับเคลื่อนภารกิจและเป็นวาระ พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 1) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 4 กล่าวว่า ใช้สื่อออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ ในส่วนของหลักสูตรที่อบรมควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้มีหลายทางเลือก
4. ข้อเสนอแนะภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายประชาธิปไตยสนับสนุนการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมติดະรัฐมนตรี พนักงานการเลือกตั้ง (ศสร.ที่ 1) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 4 กล่าวว่า ควรประชาสัมพันธ์กิจกรรม/โครงการภารกิจงานการมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนและผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมที่มีความทันสมัย เช่น การไปจัดบูธนิทรรศการสถานที่สาธารณะเพื่อรณรงค์การเลือกตั้ง อย่างตัวอย่าง ศสร.1 เคยได้ไปจัดนิทรรศการตามหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร้องขอมาปรากฏว่ามีผู้ให้ความสนใจเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก
5. ข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาในระดับกลยุทธ์ (ระดับผู้กำหนดนโยบาย) ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนภารกิจ พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 2 กล่าวว่า ระดับผู้บริหารควรเปลี่ยนวิธีการดำเนินการจาก Top – down มาเป็น empower ให้กับภาคประชาชนตื่นตัวเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง
6. ข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาการสื่อสารระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง (อำนวยการต้น คนที่ 2) กล่าวว่า ภายใน สนง.กกต. ต้องกำหนดแนวทางและบูรณาการความร่วมมือของทุกภารกิจให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันก่อนจะดำเนินการ
7. ข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ พนักงานการเลือกตั้ง (ฝพค.) ระดับปฏิบัติการ คนที่ 3 กล่าวว่า บุคลากรทั้งส่วนกลางและจังหวัดต้องเห็นความสำคัญของวาระแห่งชาติตามมติ ครม. เพื่อขับเคลื่อนเป็นภารกิจหลักเช่นเดียวกับการจัดการเลือกตั้ง โดยเสนอว่าตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนภารกิจส่วนร่วมที่รวบรวมตัวแทนจากทุกสำนักและทุกจังหวัด (รวมถึง กทม.) มาร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งส่วนกลางและระดับพื้นที่ สอดคล้องกับความเห็นของ อำนวยการต้น คนที่ 2 มองว่าที่มองวาระระดับจังหวัดต้องให้ความสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

เป็นการใช้แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษา มีประเด็นนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 2 และ 3 ดังนี้

ข้อ 1 ประเด็นการขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีโดยกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1. วัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรมที่นำไปปฏิบัติ พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการและกิจกรรมช่วยสนับสนุนให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง บรรลุเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี สอดคล้องกับแนวคิด Meter and Horn (1975, อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2567, หน้า 127-128) วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของนโยบาย เป็นส่วนขยายนโยบายหลักให้ชัดเจนขึ้นและง่ายต่อการเข้าใจ

2. โครงสร้างของกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าเป็นทั้งกลไกขับเคลื่อนภารกิจและกลไกความร่วมมือกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ (MOU) สอดคล้องกับแนวคิดของ Mintzberg (1983, P. 162-187 อ้างถึงใน รัฐศิริพันธ์ วังกานนท์, 2566, หน้า 11 - 12) ว่ารูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีลักษณะเป็นโครงสร้างระบบราชการแบบเครื่องจักรกล (Machine Bureaucracy) ฝ่ายที่มีบทบาทสำคัญที่สุดคือฝ่ายเสนานิการ (Technostructure) เช่น ที่ปรึกษาทางกฎหมายของสำนักงาน กกต. ประกอบกับผสมผสานการเป็นโครงสร้างองค์การแบบแบ่งส่วนหรือองค์การแบบสาขา (The Divisionalized Form) โดยที่หัวใจขององค์การแบบนี้อยู่ที่นักบริหารระดับกลาง (middle line) กล่าวได้ว่าสำนักงาน กกต.จว. และ กกม. เป็นสำนักงานสาขา ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Edwards (1980, อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2567, หน้า 130-131) มองว่าหนึ่งในปัจจัยความสำเร็จคือโครงสร้างองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ที่ไม่ใช่เพียงแค่ ขนาด หรือความซับซ้อน แต่ยังรวมถึงจำนวนองค์การ ซึ่งหน่วยงานตามหลักที่ลงนามบันทึกความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งคือ 5 กระทรวงที่ร่วมบูรณาการขับเคลื่อนภารกิจ

3. ทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดในการขับเคลื่อนภารกิจและเป็นวาระแห่งชาติ พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกคนเห็นตรงกันว่า คือทรัพยากรมนุษย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Edwards (1980, อ้างถึงใน บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์, 2567, หน้า 130-131) มองว่า ทรัพยากร เช่น ข้อมูลข่าวสาร เครื่องมือ อุปกรณ์ รวมถึงบุคคลที่ต้องมีความชำนาญในเรื่องที่ปฏิบัติ จึงสามารถเรียนรู้และพัฒนางานได้ อาทิ ออกแบบ Application หรือถ่ายทอดความรู้และประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง

4. ภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายประชาธิปไตย พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า กลุ่มดังกล่าวมีส่วนสนับสนุนการดำเนินการของสำนักงาน กกต. ให้บรรลุเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี ในลักษณะเครือข่ายซึ่งสอดคล้องกับศุภัทรา อำนวยสวัสดิ์ (2566, หน้า 47) กล่าวถึง Paradigm 6 การบริหารปกครอง (Governance) ว่ามีลักษณะการบริหารจัดการเครือข่ายและการมีส่วนร่วม โดยที่สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2548, หน้า 35) กล่าวว่า เป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่จะต้องพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่า ของการมีบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากที่สุด เช่น ศส.ปชต. และสอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการจัดทำหลักสูตรอบรมแก่ประชาชนเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การสังเกตการณ์เลือกตั้ง หรือการเข้าไปเป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวราห์วรัตน์ ทองเชื้อ (2560) ที่ระบุว่าปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้โครงการประสบความสำเร็จได้นั้น กระบวนการทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อ 2 ประเด็นปัญหาหรืออุปสรรคในการขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

5. ปัญหาระดับกลยุทธ์ (ระดับผู้กำหนดนโยบาย) ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ทิศทางการขับเคลื่อน เป็นปัญหาระดับกลยุทธ์มากที่สุด โดย (Berman อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, 2529, หน้า 211-214) (อ้างถึงใน ศุภัทธา อำนวยสวัสดิ์, 2567, หน้า 23 – 27) ได้กล่าวว่า ระดับมหภาคนี้อาจเกิดความผิดพลาดในการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่ตรงวัตถุประสงค์อาจเกี่ยวข้องกับปัจจัย เช่น เกิดความคลุมเครือ ขาดความเฉพาะเจาะจงของนโยบาย เป้าหมายของนโยบายมีความหลากหลาย หรือขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง เห็นได้จากตัวอย่างปัญหาทิศทางขับเคลื่อน อาทิ การไม่มีแนวทางขับเคลื่อนที่เป็นรูปธรรมหลังจากลงนามบันทึกความร่วมมือ หรือความเห็นระดับผู้กำหนดนโยบายไม่เป็นไปในทางเดียวกันเองจึงขับเคลื่อนได้ลำบาก

6. ปัญหาการสื่อสารระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกคนเห็นตรงกันว่า แนวทางสั่งการหรือหนังสือสั่งการ เป็นปัญหาในการสื่อสารที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Dunsire (1990, p. 15 - 27, อ้างถึงใน สมบัติ ชำรงธัญวงศ์, 2548, หน้า 479 - 480) กล่าวโดยสรุปว่า แม้ว่าการเลือกกลยุทธ์ การเลือกเลือกหน่วยงานปฏิบัติ หรือเครื่องมือและวิธีปฏิบัติเหมาะสม แต่อาจเกิดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารข้อมูลและการถ่ายทอดข้อมูลสื่อสารที่ผิดได้ เพราะการมีแนวทางหรือการสั่งการต่างกัน ทำให้ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรม ส่งแนวทางหรือประสานลงจังหวัดต้องคอยสื่อสารหรือตอบคำถามระดับจังหวัดตลอด เนื่องจากเกิดความไม่ชัดเจนในหนังสือ หรือความไม่เข้าใจระเบียบการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้จ่าย รวมถึงแม้จะมีการสื่อสารระหว่างส่วนกลางกับจังหวัดผ่าน Line ก็ยังมีปัญหาในเรื่องความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

7. ปัญหาที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่ ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติตามนโยบายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ปัญหาการเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณภารกิจและไม่มีความรู้ในการปฏิบัติที่เพียงพอ เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด โดย (Berman อ้างถึงใน วรเดช จันทรศร, 2529, หน้า 211-214) (อ้างถึงใน ศุภัทธา อำนวยสวัสดิ์, 2567, หน้า 23 – 27) กล่าวว่า การนำโครงการไปปฏิบัติอาจเบี่ยงเบน (ไม่ตรง) กับเค้าโครงเดิมที่กำหนดไว้อาจเกี่ยวข้องกับบางปัจจัย อาทิ ผู้เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่เห็นด้วยกับวิธีดำเนินการ หรือดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติไม่มีทางที่จะควบคุมให้เหมือนกันได้ อย่างเช่น หากผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจระเบียบก็ไม่กล้าใช้จ่ายเพราะกลัวความผิด หรือกระทั่งช่วงเลือกตั้งมีหลายกิจกรรมผู้ปฏิบัติในพื้นที่พื้นที่ไม่มีเวลาเพียงพอจึงต้องเลือกจัดกิจกรรมที่สำคัญกว่าคือการเลือกตั้ง กิจกรรมการมีส่วนร่วมจึงเห็นผลลัพธ์ได้ไม่เต็มที่

ข้อ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานกลุ่มงานภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะหนึ่งในกลไกขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองมตคณะรัฐมนตรีไปปฏิบัติ

(1) ข้อเสนอแนะต่อกลไกในการขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีโดยกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดย กกต. และ สำนักงาน กกต. ควรมีแผนร่วมมือกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ (MOU) กำหนดไว้ในแผนสำนักงาน กกต. เหมือนกับการกิจอื่น เพื่อวางโครงการหรือกิจกรรมภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทั้งหมดให้บรรลุเป้าหมายตั้งแต่ระดับนโยบายถึงระดับพื้นที่ โดยจะสามารถถึงภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายให้มีความสนใจในกิจกรรมหรือหลักสูตรมาเข้าร่วมได้ตรงเป้าหมายมากที่สุด ทั้งนี้ ต้องปรับโครงสร้างและอัตรากำลังให้รองรับกับการกิจระดับชาติ รวมถึง มีการพัฒนาบุคลากรในสายงานที่ปฏิบัติและสร้างขวัญและกำลังใจในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบทั้งงานที่เป็นภารกิจหลักคือการจัดการเลือกตั้งและภารกิจส่วนร่วมตามเป้าหมายของมติคณะรัฐมนตรีและแผน

สำนักงาน สอดคล้องกับ จิตราภรณ์ ศรีลาฤทธิ์ (2562) กล่าวว่า สร้างความร่วมมือโดยการบันทึกความร่วมมือ (MOU) เป็นข้อตกลงความร่วมมือเชื่อมโยงประสานกันด้วยภาคีเครือข่าย มอบรางวัลให้เป็นขวัญกำลังใจผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกระตุ้นความร่วมมือ รวมถึงจัดกิจกรรมร่วมกันเป็นกลไกสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรและทุกภาคส่วน

(2) ข้อเสนอแนะต่อการแก้ปัญหาหรืออุปสรรคในการขับเคลื่อนภารกิจการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรีโดยกลุ่มภารกิจการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรเปลี่ยนวิธีดำเนินการแบบจาก บนลงล่าง (Top – Down) โดยระดับนโยบาย มาเป็น empower แก่ประชาชนหรือภาคีเครือข่าย เพื่อให้เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยประชาชนอย่างแท้จริง โดยจะส่งผลให้ส่วนกลางต้องทำงานในลักษณะบูรณาการทุกสำนักที่เกี่ยวข้อง แนวทางจึงมีความชัดเจนโดยจะทำให้ผู้ปฏิบัติในระดับพื้นที่เกิดการยอมรับในการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับพัชรีย์ สิโรต (2558, หน้า 98-99) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนนโยบายและพัฒนาการของเครือข่าย อาทิ ขั้นตอนการออกแบบและวางแผน เครือข่ายจะถูกใช้เป็นทางเลือกหรือวางแผนในการนำนโยบายไปปฏิบัติผ่านเครื่องมือที่เกี่ยวกับ และให้ความหมาย ปฏิสัมพันธ์ของการกำหนดนโยบายในมิติของการจัดการปกครองว่า กระบวนการปฏิสัมพันธ์รูปแบบแนวนอน (horizontal interaction) ที่มีความมั่นคงและมีความเป็นสถาบัน ที่ประกอบด้วยตัวแสดงนโยบาย (หรือผู้ที่เข้ามาบทบาทในกระบวนการนโยบาย) สอดคล้องกับผลการศึกษาของพีระศักดิ์ ชินชัยพงษ์ (2562) ว่าในการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐ นายอำเภอจึงไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาจากบนลงล่าง (Top - Down) แต่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการ “ประสาน” ให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้ เข้ามาร่วมกันในการทำงาน ประกอบกับบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกัน (collaborative governance) และต้องนำหลักการของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative democracy) มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ เพื่อช่วยแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา การขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี โดยกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแบ่งได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงาน กกต. ควรกำหนดตัวชี้วัดในภารกิจด้านการมีส่วนร่วมให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นต่อการดำเนินโครงการและกิจกรรมภายใต้แผนสำนักงาน กกต. 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) รวมถึงมีแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกับหน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือ (MOU) ทั้งหมด โดยกำหนดให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเป็นเป้าหมายในแผนสำนักงาน กกต. ดังกล่าว เพื่อบรรลุเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรี โดยจะทำให้เกิดทิศทางเดียวกันในการขับเคลื่อน

1.2 สำนักงาน กกต. ในระดับส่วนกลางควรปรับภารกิจในลักษณะการบูรณาการกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน อาทิ ออกระเบียบให้สำนักบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสามารถสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในการขับเคลื่อนภารกิจด้านการมีส่วนร่วมของสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง โดยสำนักพัฒนาพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้งสามารถสนับสนุนสำนักบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจัดทำแผนยุทธศาสตร์กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในกลยุทธ์การมีส่วนร่วมได้ด้วย เห็นได้ว่าเป็นตัวอย่างการบูรณาการกันให้บรรลุเป้าหมาย

1.3 ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560 ในคุณสมบัติหรือที่มาของ กกต. ให้มีที่มาจากผู้ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับภาคประชาชนหรือมีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน โดยปรับเปลี่ยนให้กรรมการรับผิดชอบแต่ละกลุ่มภารกิจ เพื่อไม่ต้องให้ทุกเรื่องเสนอเข้าที่ประชุมเพื่อขอมติจาก กกต. หากกรรมการที่กำกับดูแลกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วมเห็นว่าเรื่องใดดำเนินการได้เลย สำนักงาน กกต. ก็สามารถดำเนินการได้โดยไม่เกิดความล่าช้า

1.4 สำนักงาน กกต. ควรกำหนดสัดส่วนคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานที่มีตัวแทนจากกลุ่มภาคประชาชนหรือภาคีเครือข่ายประชาธิปไตยตามมติคณะรัฐมนตรีมาร่วมเป็นคณะ เพื่อร่วมกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนตามหลักการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 สำนักงาน กกต. ควรเร่งเพิ่มอัตรากำลังคนในกลุ่มภารกิจด้านการมีส่วนร่วมหรือปรับโครงสร้างให้มีสำนักเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ และลดความซ้ำซ้อนภารกิจบางอย่างที่หน่วยงานตามบันทึกความร่วมมือได้ดำเนินการไปแล้ว เพื่อให้ฝ่ายพัฒนาเครือข่ายของสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้งดำเนินการการสร้างเครือข่ายใหม่ ๆ เข้าร่วมภารกิจที่มีส่วนร่วมกับสำนักงาน กกต. ได้

2.2 สำนักงาน กกต. ควรกำหนดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรที่ต้องการขับเคลื่อนภารกิจที่มีส่วนร่วม จะแก้ไขเรื่องความไม่เข้าใจในการปฏิบัติงานได้ รวมถึงสร้างแรงจูงใจเช่นให้ค่าตอบแทนพิเศษสำหรับพนักงานหรือลูกจ้างทั้งส่วนกลางและระดับจังหวัดเช่นเดียวกับพนักงานสืบสวนใต้สวนที่ได้รับค่าตอบแทนจากสำนวนคดี

2.3 ควรกำหนดให้ สนง.กกต.จว. และ กทม. สามารถเสนอโครงการกิจกรรมที่ออกแบบให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมสภาพเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของคนในพื้นที่ หรือสภาพทางภูมิประเทศ เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมหรือจ่ายค่าตอบแทนแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมกับช่วงเวลาที่เข้าร่วม โดยปรับบทบาทศูนย์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองทั้ง 5 ศูนย์ ดำเนินการจัดโครงการแทนฝ่ายพัฒนาเครือข่ายแทน เพราะแต่ละศูนย์จะมีความใกล้ชิดกับจังหวัดที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบอยู่แล้ว ยังช่วยฝ่ายพัฒนาเครือข่ายดำเนินการด้านนโยบายได้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณด้วย เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดในการศึกษา เพราะการศึกษาด้านการนโยบายนโยบายไปปฏิบัติควรมีแบบสอบถามปลายปิดถามผู้ปฏิบัติงานระดับจังหวัดหรือกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน เนื่องจากอยู่ในพื้นที่จริง

3.2 ควรสัมภาษณ์รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำกับดูแลกลุ่มภารกิจที่มีส่วนร่วมด้วยคำถามปลายเปิดลักษณะเดียวกัน ด้วยรองเลขาธิการฯ ผ่านกลุ่มงานภารกิจกลุ่มอื่นมาด้วย จึงจะทำให้เห็นภาพในระดับนโยบายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

- คณะรัฐมนตรี. (2566). การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2567, จาก https://resolution.soc.go.th/?prep_id=408431
- จิตราภรณ์ ศรีลาฤทธิ์. (2562). การนโยบายนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงมหาดไทยไปปฏิบัติ: การแก้ไขปัญหายาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปปฏิบัติ. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2567, จาก https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2018/TU_2018_6003011050_9470_11302.pdf
- บุญเกียรติ การะเวกพันธ์. (2567). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิจัยสัมมนาและนโยบายนโยบายและการจัดการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2560. (2560, กันยายน 13). ราชกิจจานุเบกษา, 134(93 ก), 12.

- พัชรีย์ ลิธโรส (2558). การศึกษาจัดการปกครองในมิตินโยบายศึกษา: ทำความเข้าใจการจัดการปกครอง (Governance) เครือข่ายจัดการปกครอง (Governance Network) และอภิเครือข่ายการจัดการปกครอง (Metagovernance). ใน วสันต์ เหลืองประภัสร์, พัชรภา ดันตราจิน, ธีรพัฒน์ อังศุขवाल (บก.), เปิดกล่องนโยบายสาธารณะ หลากมุมมองในการศึกษานโยบายสาธารณะร่วมสมัย. โครงการตำราและสิ่งพิมพ์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีระศักดิ์ ชินชัยพงษ์. (2562). การเพิ่มประสิทธิภาพของนายอำเภอในการขับเคลื่อนนโยบายประชารัฐ. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2567, จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2018/TU_2018_5603030064_7951_9534.pdf
- รัฐศิรินทร์ วังกานนท์. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการและนวัตกรรมในองค์การ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- วรรณภา ตีระสังขะ. (2558). มติคณะรัฐมนตรีในฐานะนโยบายสาธารณะของรัฐ และผลทางกฎหมายต่อรัฐวิสาหกิจ. ใน วสันต์ เหลืองประภัสร์, พัชรภา ดันตราจิน, ธีรพัฒน์ อังศุขवाल (บก.), เปิดกล่องนโยบายสาธารณะ หลากมุมมองในการศึกษานโยบายสาธารณะร่วมสมัย. โครงการตำราและสิ่งพิมพ์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วราห์วัฒน์ ทองเชื้อ. (2560). การเมือง กับโครงการสายไฟฟ้าลงใต้ดิน กรณีศึกษา: จังหวัดลพบุรี. ค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2567, จาก https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016/TU_2016_5803011179_5065_5614.pdf
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2567). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการและระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- ศุภัทรา อำนาจสวัสดิ์. (2567). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาการนำนโยบายไปปฏิบัติและการประเมินผลนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- ศุภัทรา อำนาจสวัสดิ์. (2566). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิชาขอบข่ายและแนวคิดเชิงทฤษฎีรัฐประศาสน กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2548). นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์ และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.